

Марія МАСЛОВСЬКА

*старший викладач кафедри
видавничої справи, редагування,
основ журналістики та філології
Житомирського державного університету
імені Івана Франка*

УДК 654.19

РАДІОМОВЛЕННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті розглядаються проблеми радіожурналістики на сучасному етапі, значення інформаційних засобів у розбудові незалежної Української держави.

Ключові слова: *ефективність журналістської праці, національний обов'язок, відстоювання істини, позитивна інформація, національна інформаційна політика, національно-державницьке мислення.*

Засоби масової інформації – це складна система поширення соціальної інформації. Для формування індивідуальної та громадської думки необхідне вільне поширення інформації та вільний обмін нею.

Кожна система управління виконує свої функції. «Ідеологи більшовицької тоталітарної системи виробили такі принципи діяльності засобів масової інформації, які впливали з комуністичної однопартійності та повинні були беззастережно обслуговувати радянський державний лад у СРСР» [4, с. 81]. Таку систему поглядів виробила вся тоталітарна держава СРСР. Найголовнішими принципами були партійність і народність. Саме від журналістів вимагали проведення через ЗМІ політики панівної комуністичної партії, яка займалася формуванням безнаціонального, російськомовного народу по всій території Радянського Союзу. У той час нищили національні традиції, народну мораль, релігію – сфери, де народ відтворюється найяскравіше. Саме такі дії призвели до кризи особистості, національної ідентичності, яку важко долати і нині.

Україна довгий час перебувала у рабській залежності від Росії, у такій же підпорядкованості були й українські ЗМІ. Із здобуттям незалежності українські журналісти намагалися шукати свій шлях, зрозумівши, що засоби масової інформації є інструментом, який забезпечує зв'язок між людьми, допомагає самопізнанню та обміну культурно-духовним досвідом.

Радіомовлення є складовою частиною засобів масової інформації. Перевага радіо – у його доступності, сприйнятті живої мови, блискавичній оперативності повідомлень. Розуміючи, що радіо проникає в усі сфери суспільного життя, журналісти наповнювали ефір національно вагомими програмами, темами. Враховуючи, що радіохвилі можуть миттєво облетіти весь світ, найоперативніше донести повідомлення, будь-яку думку і почуття людини у найвіддаленішу точку планети, журналісти широко використовували ефір. «Радіо може передати живе життя героїв, може принести до оселі велику літературу, музику всіх часів і народів, голоси найкращих співаків, майстерність талановитих музикантів» [4, с. 17]. Отож, радіожурналісти мають масову аудиторію слухачів.

Ефективність журналістської праці прямо залежна від суспільно-політичної атмосфери. В демократичному суспільстві журналісти працюють чесно і порядно поза

«духовним вакуумом». Та журналістика стане демократичнішою тоді, коли говоритимуть правду всі і скрізь, а орієнтиром для журналістів стане відданість справі та любов до рідної землі. «Фундаментальною основою нинішніх високих стандартів журналістського професіоналізму має бути українська національна свідомість, державницьке мислення, висока моральність і духовність, патріотизм і громадянська мужність» [4, с. 85].

У свій час І. Франко писав, що журналіст повинен «перекопувати не самою силою... аргументів, але моральним і психологічним впливом особи на особу, живого слова, тону, колориту бесіди» [6, с. 71]. Журналіст повинен глибоко усвідомлювати свою моральну відповідальність за кожне слово, кожну думку, кожне твердження, мати національне, державницьке мислення. «Людина, яка не відчула свого національного обов'язку, не збагнула його перед своєю нацією, не може бути журналістом, тим більше якщо не знає рідної мови або мови тієї держави, в якій працює» [6, с. 76].

Тлумачення подій, фактів, явищ ґрунтується на мотивації радіожурналіста, наприклад: відстоювати істину, нести правду, давати позитивну інформацію. Люди хочуть чути правду, чути про причини, що породжують соціальні негаразди. «Відомо, що в демократичних державах світу преса, телебачення, радіо пройняті духом держави, тобто вони державотворчі патріотичні, об'єднують суспільство» [4, с. 88]. Саме на законодавчому рівні захищена свобода слова за рубежом для того, щоб «інформація не спрямовувалась на руйнацію національних державних підвалин» [4, с. 88].

За допомогою слова можна цілеспрямовано впливати на свідомість та поведінку великих мас людей. За роки незалежності в Україні багато зроблено для відродження національної самосвідомості, самобутності українців. Значна заслуга в реалізації національної ідеї належить українському радіомовленню. Великий внесок у розбудову Української держави зробили вчені, науковці, політики, культурологи, соціологи тощо. Насичені патріотичною і національною ідеєю радіопередачі «З Володимиром Яворівським», радіопередачі Анатолія Погребенника, Павла Мовчана, Вадима Скуратівського та інших. Багато зроблено та поки що «відсутня виважена і цілеспрямована національна інформаційна політика» [4, с. 89].

Працівники ЗМІ, особливо радіожурналісти, повинні розуміти, що національний, самобутній інформаційний простір є запорукою незалежності Української держави. Адже радіомовлення може передати необхідну державно-політичну, соціально-економічну, ідеологічну, історичну та етнічну інформації. На жаль, Україна не однорідна держава. Тим більша потреба, щоби державотворення здійснювати на фундаменті, який закладено правдивим словом в ефірі та який сприяє «процесам національної ідентифікації і самоідентифікації, утвердження почуття українського громадянина-патріота» [4, с. 91]. З цією метою можна порекомендувати радіожурналістам тематику радіопередач «Мова моя українська», «О слово рідне, хто без тебе я», «Я – господар на своїй землі», «Україна понад усе», «Народні свята українців», «Ми – нащадки великої культури», «Українець – звучить гордо», «Моє рідне місто – Житомир», «Славного ми роду», «Мій родовід», «Україну будуюмо разом» тощо.

Радіожурналіст повинен все робити, щоби слово стало духовним зерном у житті кожного українця, свої матеріали спрямовувати на згуртування української нації. «Ідеологічний і політичний плюралізм, вільне висловлювання своїх поглядів, думок мусять ґрунтуватися на засадах пошуку оптимальних шляхів для досягнення стратегічної мети – побудови Української держави» [4, с. 94].

Національно свідомі журналісти своїми радіопередачами допомагають українцям повернути історичну пам'ять, розбудити національну свідомість, дають віру у завтрашній день. Сумлінна інтерпретація фактів, чесність у боротьбі з конкурентом – це ті

важливі передумови формування громадської думки, що ведуть до ідеалів людства. Отже, успішно зайнятий радіопростір – це боротьба за душі мільйонів українців, які будують Українську національну державу із щасливим майбутнім.

ЛІТЕРАТУРА

1. Братко-Крутинський О. Феномен України : наукове дослідження / О. Братко-Крутинський. – К. : Газета «Вечірній Київ» : Українська академія оригінальних ідей, 1996. – 304 с.
2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега ; 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : ПАІС, 2004. – 268 с.
3. Карпенко В. П. Журналістика: основи професійної комунікації: навчальний посібник / В. П. Карпенко. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
4. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики : підручник / В. В. Лизанчук. – К. : Знання, 2006. – 628 с.
5. Москаленко А. З. Теорія журналістики : навчальний посібник / А. З. Москаленко. – К. : Експрес-об'ява, 1998. – 336 с.
6. Франко І. Іван Вишенський і його твори / Збір. творів : у 50 т. – К., 1981. – Т. 30. – С. 71.
7. Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра : зб. наук. пр. / за заг. ред. проф. В. І. Шкляра. – К. : Центр вільної преси, 1997. – Вип. 2. – 140 с.

Мария Масловская

Радиовещание на современном этапе

В статье рассматриваются проблемы радиожурналистики на современном этапе, значение информационных средств в построении независимого Украинского государства.

Ключевые слова: эффективность журналистской работы, национальные обязанности, поиск истины, позитивная информация, национальная информационная политика, национально-государственное мышление.

Mariya Maslovska

Broadcast in the Modern Stage

The article deals with the problems of radio journalism on the modern value's period of mass media resources in the development of independent Ukrainian government. The article stated that with words can purposefully influence the minds and behavior of large numbers of people.

Keywords: efficiency of the journalistic work, national duty, defending the truth, positive information, national informative policy, national-statist thinking.